

जाहिरातीचे दर.

सालील पर्यावर चौकशी करावी.

व्यवस्थापक, अर्थ,
'दुर्गाधिवास' पुणे.

अर्थ

वर्गणीचे दर.

वार्षिक वर्गणी

रु. ४

(टपाल इंग्लिश माफ)

किरकोळ अंकास

प्रक आणा.

'अर्थ एवं प्रधानः' इति कौटिल्यः अर्थमूलो धर्मकामाविति ।

—कौटिल्य अर्थशास्त्र

संपादक—प्रो. वा. गो. काळे

वर्ष ८

पुणे, बुधवार, तारीख ८ जुलै १९४२

अंक २७

दि बँक ऑफ इंडिया लि.

[स्थापना : १९०९]

अधिकृत भांडवल रु. २,००,००,०००

वसूल झालेले भांडवल रु. १,००,००,०००

रिझर्व फंड रु. १,१६,००,०००

मुख्य कचेरी: ओरिएण्टल बिल्डिंग, मुंबई.

मुंबईमधील शाखा: बुलियन एक्सचेंज, कुलाबा, काळवादेवी आणि मलबार हिल्स.

इतर शाखा: अहमदाबाद (भद्र, मुख्य ऑफिस), अहमदाबाद (एलिस बिल्डिंग शाखा), अहमदाबाद (स्टेशन शाखा), अंधेरी (मुंबई शेजारी), वडोदरा (मुंबई शेजारी), कलकत्ता (ब्लॉक स्ट्रीट, मुख्य ऑफिस), कलकत्ता (बडा बसार्), कलकत्ता (बौरंगी स्केअर), जमशेदपूर, कराची, नागपूर (किंग्जवे), नागपूर (इतवारी बसार्), पुणे, पुणे शहर, राजकोट, सुरत.

लंडन एजन्ट्स: वेस्टमिन्सटर बँक लिमिटेड.

डायरेक्टर्स: सर चुनीलाल व्ही. मेहता, के. सी. एस्. आय. (अभ्यस), श्री. अंबालाल सारामाई, सर जोसेफ के. नार्थ, मि. ए. गोडिस, सर कावसजी जदगिर, बॅरोनेट, के. सी. आय. ई., ओ. बी. ई., मि. दिनशा के. दाजी, श्री. रामनिवास रामनारायण.

करंट डिपॉझिट अकाउंट्स:

दररोजच्या रु. ३०० ते रु. १,००,००० रकमेच्या शिल्लकेवर ३% दराने व्याज दिले जाते. रु. १,००,००० वरिल व्याज सास योजनेने दिले जाते. सहामाही अखेर व्याजाची किमान रक्कम ५ रु. पेक्षा कमी झाल्यास व्याज दिले जात नाही. कायम, अल्प मुदतीच्या व सेव्हिंग बँक ठेवी योग्य व्याजांने स्वीकारल्या जातात. व्याजाचे दर पत्रद्वारे.

विल्स व सेटलमेंट्सप्रमाणे बँक एक्झिक्यूटर व ट्रस्टी म्हणून काम करते. सर्व तन्हेचे ट्रस्टीचे काम केले जाते. नियम अर्ज करून मागवावेत.

बँकेसंबंधी नेहमीचा सर्वसामान्य व्यवहार केला जातो.

एजंट:—टी. आर. खालवाणी.

दि बँक ऑफ महाराष्ट्र लि.

हेड ऑफिस: पुणे शहर.

स्थानिक शाखा: डेकन जिमखाना, पुणे ४.

मुख्य शाखा: इलाल स्ट्रीट, फोर्ट, मुंबई.

अधिकृत भांडवल : रु. १०,००,०००.

विक्रीस काढलेले भांडवल : रु. ५,००,०००

खपलेले भांडवल : रु. ४,४०,२५०

वसूल झालेले भांडवल : रु. २,२०,१७५

एकूण खेळते भांडवल : रु. २५,००,०००

डायरेक्टर्स

प्रो. वा. गो. काळे, अध्यक्ष

श्री. धों. कृ. साठे

श्री. न. ग. पवार

श्री. ड्यं. वि. रानडे

श्री. वा. पुं. धर्मे

श्री. मा. रा. जोशी

श्री. श्री. गो. मराठे

श्री. र. चि. सोहोनी

मि. फ. दो. पदमजी

बँकिंगचे सर्व व्यवहार केले जातात. शेअर व सरकारी रोले यांची खरेदीविक्री कसोशीने करून दिली जाते.

बँकेच्या शेअरवर १९४१ अखेर पुण्या होणाऱ्या वर्षी द. सा. द. शेकडा ४ टक्के करमाफ डिव्हिडंड दिले गेले. बँकेची शेअरविक्री चालू आहे.

म. वि. गोखले
मॅनेजर.

महायुद्धाची जाणीव ! कपड्यांच्या खर्चात काटकसर करा. एक वेळ येऊन स्वतःची खात्री करा व पैशाचा मोबदला घ्या.

बंबाचे
माडीवर

महिंद्रकर ब्रदर्स

तयार कपड्याचे व्यापारी

बुधवार
चौक,
पुणे

विविध माहिती

अलाहाबाद बँक लि.

वरील बँकेस २१ मार्च, १९४२ अखेर संपलेल्या वर्षी ४१ लक्ष रुपये व्याजाचे रूपाने व ७३ लक्ष रुपये डिस्कॉंट व कमिशनचे रूपाने मिळाले. ठेवीवर तिने १२½ लक्ष रुपये व्याज दिले. व्यवस्थेचा खर्च २४½ लक्ष रुपये आला व निवळ नफा १०½ लक्ष रुपये उरला. भागीदारांस १२% दिव्दिहंड व ६% बोनस मिळाले. ७३ लक्ष रुपये इन्व्हेस्टमेंट रिझर्व्ह सार्ती बर्ग करण्यांत आले आहेत. बँकेचे भांडवल ३५½ लक्ष रुपये असून तिचा रिझर्व्ह फंड ५६ लाखांचा आहे. तिचेकडे १३ फोटीच्या, ठेवी आहेत व तिने ५ लक्ष रुपये कर्जाक दिलेले आहेत. एकूण ठेवीशी कर्जाक दिलेल्या रकमेचे प्रमाण ३८.५% पडते. १९४० मध्ये ते ५८% व १९४१ मध्ये ४५% होते.

धर्मम

भुईमुगाच्या उत्पादनाचे बाबतीत हिंदुस्थान सर्व देशांत अग्रेसर आहे, परंतु भुईमुगाच्या तेलाचे आंतरराष्ट्रीय व्यापारांत हिंदी तेलास महत्त्वाचे स्थान नाही. हिंदी घाऊक व्यापाऱ्याने एक रुपया दिला तर त्यापैकी शेतकऱ्याचे वाट्यास फक्त १० आणि शेतात व लंडनमधील विक्रीचा एक रुपया आला, तर त्यापैकी ७३ आणि फक्त हिंदी शेतकऱ्याचे पदरांत पडतात. मालाचा दर्जा सुधारून तो बाजारांत आणण्याचे पद्धतीत सुधारणा होणे अगत्याचे आहे.

बँक ऑफ इंडिया लि.

१९४१ च्या पहिल्या सहामाहीचा नफा

११,७०,४१७ रु. ४ आ. ३ पै

त्यांतून इन्कमटॅक्स व सुपरटॅक्ससाठी

वजा २,००,००० रु.

उरलेला निवळ नफा

९,७०,४१७-४-३

मागील सालातील शिलकी नफा

९,४१,६५५-१-०

एकूण

१९,१२,०७२-५-३

बँकेचे भरणा झालेले भांडवल १ कोटी रुपये आहे. त्यावर ११% दराने (प्रत्येक भागास २ रु. १२ आ.) करमाफ पहिल्या सहामाहीचे दिव्दिहंड देण्याचे डायरेक्टर बोर्डांनी ठरविले आहे, त्यास ५ लक्ष, ५० हजार रुपये लागतील. उरलेली १३,६२,०७२ रु. ५ आ. ३ पै ही रकम पुढील सहामाहीच्या हिशोबांत ओढण्यांत येईल.

युद्धसमाप्तीनंतरच्या अन्नपुरवठ्याची तयारी

शत्रुपक्षीयांनी पादाक्रांत केलेल्या देशांतील लोकांना युद्धसमाप्तीनंतर अन्नपुरवठा कमी पडू नये, ह्यासाठी ग्रेट ब्रिटन, कॅनडा, ऑस्ट्रेलिया, अमेरिका व अर्जेन्टिना येथील सरकारांनी १० कोटी बुशेल गव्हाचा साठा करण्याचे ठरविले आहे. त्यापैकी निम्मा गहू अमेरिका देईल व बाकीचा निम्मा ग्रेट ब्रिटन व कॅनडा हे देतील.

चेक्सची देवघेव

मुंबई बँकर्स क्लिअरिंग हाउसमध्ये गेल्या आठवड्यांत २१ कोटी, २०½ लक्ष रुपये किंमतीच्या १,०८,३९७ चेक्सची देवघेव झाली.

उत्तर आयर्लंडमध्ये अमेरिकन नाविक ठाणे लंडनदेरी (अल्स्टर) येथे अमेरिकेने एक मोठे नाविक ठाणे तयार केले आहे.

४ जुलै, १९७६

४ जुलै, १९७६ रोजी अमेरिकेतील १३ ब्रिटिश वसाहतींनी फिलिडेलफिया येथे स्वातंत्र्याची घोषणा केली व युनायटेड स्टेट्स ऑफ अमेरिका हे नवे राष्ट्र स्थापन केले. १७८२ साली इंग्लंडने अमेरिकेचे स्वातंत्र्य मान्य केले, ते १७८३ च्या व्हर्सायच्या तहाने पक्के झाले. ४ जुलै हा स्वातंत्र्यदिन अमेरिकेत नुकताच साजरा झाला.

ब्रह्मी नोटांची मोड

इंपीरिअल बँकेच्या हिंदुस्थानातील सर्व शाखांत सध्या ब्रह्मी नोटांची मोड मिळू शकते. ही व्यवस्था १४ जुलैनंतर चालू रहाणार नाही. त्यानंतर आसामांत कांहीं ठिकाणी व रिझर्व्ह बँकेच्या कलकत्ता, कानपूर आणि मद्रास येथील शाखांतच फक्त त्यांची मोड मिळेल.

चहाच्या मळेवाल्यांची भीति

चहाची हिंदुस्थानातील किमान किंमत सरकारने नियंत्रित करावी अथवा सरकारने सर्व हिंदी उत्पादन स्वतः विकत घ्यावे; माही तर चहाची किंमत फार साली जाऊन लहान मळेवाल्यांचे अतिशय नुकसान होईल, अशी भीति निलगिरीमधील लहान मळेवाल्यांनी व्यक्त केली आहे.

रक्तांतरासाठी रक्त पाहिजे

बाँब हल्ल्यांत जखमी झालेल्यांसाठी रक्तदान करण्यास पुढे येणाऱ्या लोकांची आवश्यकता आहे. दात्यांचे रक्त घेऊन साठवून ठेवण्याची व्यवस्था हिंदुस्थानात ठिकठिकाणी करण्यांत येत आहे.

रहाणीच्या खर्चाचे वाढते मान

जून, १९३४ अखेरच्या वर्षी मुंबई शहरांतील रहाणीच्या खर्चाचे मान १०० होते असे मानल्यास १५ जून १९४२ अखेरच्या महिन्यांतील रहाणीच्या मानाचा आंकडा १५२ वर गेला. साचपदार्थाची किंमत १०० ची १७७ झाली.

मुंबईतील चोऱ्या

चालू वर्षाच्या पहिल्या सहामाहीत मुंबई शहरांत एकूण ६३ लक्ष रुपयांचा माल चोरीस गेल्याची नोंद आहे. त्यापैकी २३ लक्ष रुपयांचा माल परत मिळाला. १९४१ च्या पहिल्या सहामाहीचे तत्सम आकडे अनुक्रमे ५ लक्ष, ६३ हजार व ७६ हजार असे आहेत.

बँक ऑफ बरोडा, लि.

वरील बँकेस ३० जून अखेरच्या सहामाहीत मागील शिलकी नफा धरून, ५ लक्ष, ६७ हजार रुपये नफा झाला. भागीदारांस ह्या सहामाहीचे १०% करमाफ इंटेरिम दिव्दिहंड मिळेल.

रोहिलखंड अँड कुमान रेल्वे कं. लि.

३० सप्टेंबर १९४१ अखेर संपलेल्या वर्षावढील वरील कंपनीच्या भागीदारांस २०% दिव्दिहंड मिळेल. पहिल्या प्रतीच्या हिंदी रेल्वेजपैकी रोहिलखंड अँड कुमान रेल्वे ही सर्वांत कमी लांबीची आहे. ह्या रेल्वेचा सरकारशी असलेला करार संपला असून कंपनीच्या भागीदारांस त्यांच्या १०० रुपयांच्या भागास किमान ३०० रुपये परत मिळतील, असा अंदाज आहे.

अनुक्रमणिका

पृष्ठ	पृष्ठ
१ विविध माहिती ... २१२	महागाईविरुद्ध मोहिम—
२ मि. चर्चिल ह्यांचा पार्लमेंटमध्ये विजय ... २१३	सरकार व जनता ह्यांचे सहकार्य—हिंदुस्थान सरकारचे नवे कर्ज—युद्ध-परिस्थिति
३ वेस्टर्न इंडिया विमा कं. लि. २१४	६ वेस्टर्न इंडियाच्या सभेत श्री. आपटे ह्यांचे भाषण २१५
४ हिंदुस्थानातील सहकारी चळवळ ... २१४	७ हिंदी नोटा ... २१७
५ स्फुट विचार ... २१५	८ युद्धकैदी ... २१७

अर्थ

बुधवार, ता. ८ जुलै, १९४२

मि. चर्चिल ह्यांचा पार्लमेंटमध्ये दणदणीत विजय

उत्तर आफ्रिकेत ब्रिटिश सैन्यास अनपेक्षित रीतीने एकाएकी अपयश आल्यामुळे इंग्लंडमधील लोकांची मने अस्वस्थ झाली. त्या रणांगणावर ब्रिटिशांचे वैमानिक आणि चिलसती गाढ्यांचे बळ भरपूर असून त्याच्यापुढे रोमेलसारख्या साहसी सेनानीचीहि मात्रा चालावयाची नाही अशी इंग्लंडमध्ये लोकांची दृढ समजूत झालेली होती. टोब्रुकसारखे मजबूत ठाणे दोन दिवसांत ब्रिटिश फौजेस स्याली करण्याचा प्रसंग आला तेव्हा सर्वांच्या मनास धक्का बसला. हे बंदिस्त ठिकाण मार्गे कित्येक महिने लढत राहिले होते आणि त्याने शत्रूस दाद दिली नाही. असे असता ते रोमेलला इतक्या सहज कसे घेता आले ह्याचा उलगडा कोणासहि होईना. लिबियामध्ये ब्रिटिशांची लष्करी तयारी ज्य्यत असता ती ह्या तऱ्हेने फुकट जाऊन त्यांचे सैनिक व लढाऊ सामान शत्रूच्या हाती सांपडले ह्यावरून इंग्लंडच्या प्रधानमंडळाने धोरण सद्दोष असले पाहिजे आणि ह्या अपयशाची जबाबदारी मि. चर्चिल ह्यांचेवर टाकल्यावाचून गत्यंतर नाही असे कित्येक पुढाऱ्यांच्या मनाने घेतले. मुख्य प्रधान व युद्ध मंडळाने अध्यक्ष ही दुहेरी जबाबदारी मि. चर्चिल ह्यांस श्रेण्यासारखी नसल्याने त्या बाबतीत जरूर तो बदल करण्यांत आला पाहिजे असे कित्येकांचे मत झाले. ह्या विचारसरणीचा प्रतिध्वनि अखेर पार्लमेंटांत उमटला आणि मुख्य प्रधान व त्यांचे सहकारी ह्यांचे संबंधाने अविश्वासाचा ठराव कॉमन्स सभेत मांडण्यापर्यंत कित्येक सभासदांची मजल गेली. ह्याच वेळी मि. चर्चिल अमेरिकेत युद्ध-धोरणाबाबतच्या महत्त्वाच्या व निकडीच्या प्रश्नांची चर्चा प्रेसिडेंट रूझवेल्ट ह्यांच्याशी करण्यांत गुंतले होते आणि त्यांच्या पाठीमागे त्यांचे-विरुद्ध अविश्वासाचा ठराव कॉमन्स सभेत पुढे आला. ह्यामुळे इंग्लंडमध्ये सळबळ उठून जाणे अगदी स्वाभाविक होते. सध्याच्या युद्ध-परिस्थितीत अविश्वासाच्या ठरावावर चर्चा होणे इष्ट नसल्याने तो सर जॉन बॉर्डेलो मिल्न ह्यांनी परत घेऊन त्याचा विचार पुढे टाकलावा असे सुचविण्यांत आले असता त्या

आशयाची सूचना मंत्रिमंडळाकडून आल्यास आपण ती मान्य करू असे ते म्हणाले. परंतु मि. चर्चिल ह्यांचा स्वाभिमान व आत्मविश्वास जागृत होऊन त्यांनी अगभर अगोदरच चर्चेचा विषय झालेला अविश्वासाचा प्रश्न लोंबकळत ठेवण्यांत हंशील नाही असे रोसटोक उत्तर दिले.

सर जॉन बॉर्डेलो मिल्न ह्यांच्या ठरावावर दोन दिवस अनेक भाषणे झाली. लिबियातील अपयशामुळे इंग्लंडमध्ये व कॉमन्स सभेत असमाधानाचे वातावरण पसरले होते तरी युद्ध-धोरणांत सुधारणा अगत्य व्हावी ह्याच्या पलीकडे जाऊन मि. चर्चिल ह्यांस मुख्य प्रधानाच्या जागेवरून दूर करावे किंवा त्यांचे स्थान अपमानास्पद व्हावे असे बहुसंख्य लोकांस मुठीच वाटत नव्हते. ह्या कारणाने भाषणे काही झाली तरी अखेर मि. चर्चिल ह्यांचा दणदणीत विजय होणार हे स्पष्टच होते. त्यांच्या बाजूने ४७५ आणि विरुद्ध केवळ २५ एवढ्या बहुमताने सर जॉन ह्यांचा ठराव हाणून पाडला गेला. मंत्रिमंडळाने ब्रिटिश सैन्यास चांगली लढाऊ सामुग्री पुरवली नाही, मि. चर्चिल ह्यांचे धोरण वारंवार चुकले, इत्यादि आशयाच्या वैयक्तिक आणि सर्वसाधारणपणाच्या टीकेचा भडिमार मुख्य प्रधानावर करण्यांत आला. त्यांच्या अखेरच्या उत्तरात वस्तुस्थितीचे प्रांजलपणाचे निवेदन भरले होते आणि मुख्य प्रधानाच्या जागेची जबाबदारी व युद्ध-धोरणाचे नेतृत्व ह्यांची फारकत करण्याचा अपयोजकपणा व अव्यावहारिकता त्यांनी श्रोत्यांच्या नजरेस आणून दिली. गेल्या काही महिन्यांतल्या युद्धाच्या हालचालींचे सिंहावलोकन करून शस्त्रास्त्रांचे उत्पादन इंग्लंडमध्ये कसे व किती झाले, युद्धसामुग्री रशियास कशी पुरवण्यांत आली, इत्यादि बाबींची माहिती देऊन टीकाकारांस त्यांनी व्यवस्थित उत्तर दिले. रशियन सैनिकांच्या पराक्रमाची स्तुति करून ब्रिटिश फौजेच्या शौर्याविषयी त्यांनी समाधान व्यक्त केले. लिबियातील ब्रिटिश सेनानीवर स्वतःचे मत आपण कधीच लादले नाही असे सांगून इजिप्तमध्ये चाललेल्या लढाईत शक्य तितकी मदत दिली जात असल्याविषयी त्यांनी अश्वासन दिले. रणांगणावर लढणारी सैना आणि तिच्या हालचाली निश्चित करणारे सेनानायक ह्यांस आपल्या बरिष्ठांचा म्हणजे मध्यवर्ती युद्ध मंडळाचा पूर्ण विश्वास आहे असे असंदिग्धपणाने वाटले पाहिजे, तरच त्यांचे हातून चांगली कामगिरी होऊ शकते. त्याचप्रमाणे, मंत्रिमंडळास पार्लमेंटच्या पाठिंब्याची खात्री वाटली पाहिजे ही विचारसरणी पुढे मांडून कॉमन्स सभेस आपले मंत्री बदलण्याची पूर्ण मुभा असून स्वतःची त्या सभेचा निकाल निमूटपणे मान्य करण्याची तयारी मि. चर्चिल ह्यांनी दाखविली. प्रस्तुत युद्ध चालू सारखे पुरे होणार नसून लढत मार्गाने संयुक्त राष्ट्रांस अजून जावे लागणार आहे ह्या आपल्या मताचा त्यांनी पुनरुच्चार केला. तथापि एकूण परिस्थितीचे सूक्ष्म दृष्टीने अवलोकन केले असता ती हळू हळू सुधारत असून निराशेस मुठीच जागा नाही असा विश्वास त्यांनी प्रकट केला. त्यांच्या कुशल व ठसकेबाज भाषणाचा अनुकूल परिणाम कॉमन्स सभेवर होऊन केवळ पंचवीस कट्टर विरोधक बाजूस राहून प्रचंड बहुमताने त्यांस पाठिंबा दिला. इंग्लंडमधील दूषित राजकीय वातावरण ह्या रीतीने निवळल्याकारणाने शत्रूची जशी निराशा होईल तसा संयुक्त राष्ट्रांचा हुरूप वाढेल ह्यात संशय नाही. इंग्लंडमधील व अमेरिकेतील वृत्तपत्रांचे अभिप्राय प्रसिद्ध झाले आहेत त्यांचे योगाने ह्या विचारास पुष्टी मिळते.

वेस्टर्न इंडिया विमा कं. लि.

बरील कंपनीची सुस्थिति, भक्कमपणा, तिच्या चालकांचे व्यवहारी व काटकसरीचे धोरण, तिने विमदारांस दिलेल्या सवलती, इत्यादींचा उल्लेख आम्ही वारंवार करित आलो आहो. वेस्टर्न इंडियाचा १९४१ असेरचा अहवाल आतां प्रसिद्ध झाला आहे, त्यावरून कंपनीने आपला सर्व बाबतीतील लौकिक कायम राखला असल्याचे दिसून येते. कंपनीचे अध्यक्ष, श्री. अण्णासाहेब आपटे, ह्यांनी तिच्या ३० जून १९४२ च्या सर्वसाधारण समेत भाषण केले, त्याचा सारांश आजच्या अंकांत दुसरीकडे छापला आहे, तो बोधप्रद आहे. १९४१ मध्ये कंपनीस मिळालेल्या कामांत दोन लाखांचेवर वाढ झाली, लाइफ अॅशुरन्स फंडांत १६ लक्ष ८२ हजारांची भर पडून तो १ कोटी, ४४६ लाखांवर गेला, इन्व्हेस्टमेंटची हिशेबांतील १ कोटी ३३ ३ लक्ष रुपयांची रकम त्याच्या बाजारभावाने होणाऱ्या किंमतीपेक्षा १५ लाखांनी कमी आहे व ही अनुकूल तफावत हिशेबांत धरलेली नाही, सर्वांचे प्रमाण २२.५१% चे २१.४१% झाले आहे, लॅम्सचे प्रमाण नेहमीप्रमाणेच कमी आहे, कंपनीने पुरस्कार केलेली युनायटेड वेस्टर्न बँक चांगला नफा दाखवित आहे, इत्यादि बाबी त्यांचे भाषणांत ठळकपणे दिसतात.

सध्याच्या युद्धजन्य परिस्थितीत विम्याचे संरक्षणासंबंधी कांही लोकां साशंक झालेले आढळतात. युद्धाच्या धामधुमीत विमदारांस मृत्यु आल्यास त्याच्या विम्याचे पैसे देण्यास हिंदी विमा कंपन्या बांधलेल्या आहेत, ही गोष्ट त्यांनी जाहीर केलीच आहे. विमा कंपन्या आपले पैसे एकाच ठिकाणी न गुंतविता त्या आपली जिंदगी ठिकठिकाणी पेरून ठेवतात. त्यामुळे, कंपन्यांच्या संबंध जिंदगीचा नाश होण्याचा संभव विलकूल नसतो. तसेच विमा कंपन्यांकडून लहरीप्रमाणे पैसे मागण्याचा अधिकार विमदारांस नसतो. कराराप्रमाणे क्रेम उपस्थित झाल्यावरच कंपनी त्याचे पैसे देते. युद्धजन्य मृत्यूंचे व त्यांच्या क्रेम्सचे प्रमाण गेल्या महायुद्धांत किती अल्प होते व चालू युद्धांत त्याहिपेक्षा तें कसे कमी आहे, ह्याची माहिती "अर्थ"मध्ये आलेलीच आहे. तेव्हा, क्रेम्सची गर्दी उडून जाण्याचा प्रसंग उद्भवण्याचा संभव

विलकूल नाही व विमा कंपन्या आपले करार पार पाडू शकतील, हे स्पष्ट दिसते.

सर्वसाधारण विमा कंपन्यांसंबंधी लागू पडणाऱ्या बरील विधानांची सत्यता वेस्टर्न इंडियाचे बाबतीत विशेष प्रामुख्याने आढळून येईल. तिचे ताळेबंदात सहा लाखांची गंगाजळी दाखविलेली आहे, त्याखेरीज १५ लाखांचा गुप्त रिझर्व तिचेजवळ आहे. हा २१ लाखांचा निधि बाजारभावांतील भरमसाट चढउतारासहि तोंड देण्यास समर्थ आहे. एकूण जिंदगीशी रिझर्व्हसूचे इतके अनुकूल प्रमाण इतरत्र क्वचितच आढळेल. वेस्टर्न इंडियावरील जनतेचा विश्वास अढळ आहे, ह्याचे चिन्ह म्हणजे कंपनीचे सर्वांचे प्रमाण १.१०% ने खाली आणूनहि तिच्या कामांत गेल्या वर्षी २ लाखांनी वाढ झाली व ती ६८३ लक्ष रुपयांचे विमे उतरवू शकली. मूल्यमापनांत गृहीत धरलेल्या प्रमाणापेक्षा रिन्युअल सर्वांचे प्रमाण पुष्कळच अल्प आहे व विमे रद्द होण्याचे प्रमाण वेस्टर्न इंडियाचे बाबतीत नेहमीच कमी असते, ते १९४१ मध्ये आणखी खाली गेले आहे. म्हणजे विमेच्छू वेस्टर्न इंडियाची विमा उतरण्यासाठी निवड करित आहेत व जुने विमदार सध्याच्या विकट परिस्थितीतहि विश्वसनीय आधार ह्या दृष्टीने तिचेकडे पाहून आपले विमे निःशकपणे चालू ठेवित आहेत. सावधगिरीच्या व काटकसरीच्या धोरणाने वेस्टर्न इंडियाने हिंदी कंपन्यांत अग्रस्थान पटकावले आहे व विमदारांस सढळ बोनस वाटूनहि तिने आपली मजबुती कायम राखली आहे व वाढविली आहे. १९४१ सालाचा कंपनीचा अहवाल तिला भूषणावह असून, तिच्या चालकांचे कंपनीच्या असण्ड प्रगतीबद्दल अभिनंदन केले पाहिजे.

सुपरिंटेंडेंट ऑफ इन्शुरन्सची मराठा चेंबरला भेट
हिंदुस्थान सरकारचे सुपरिंटेंडेंट ऑफ इन्शुरन्स मि. जे. एच. टॉमस ह्यांनी मराठा चेंबरला ता. ६ रोजी सायंकाळी अनौपचारिक रीत्या भेट दिली, त्यावेळी युद्धपरिस्थितीमुळे निर्माण झालेले आयुर्विमाविषयक प्रश्न व विमा कायद्यांत आवश्यक असलेली सुधारणा ह्याविषयी चेंबरने आपले म्हणजे त्यांचेपुढे मांडले. मि. टॉमस ह्यांनी त्यावर मोकळेपणाने चर्चा केली. कंपन्यांच्या सर्वांचे प्रमाण मर्यादित रहाण्यावर त्यांनी विशेष भर दिला. बाकीचे कटूतेक सर्व प्रश्न, सर्व मर्यादित झाल्यास, आपोआप सुटण्यासारखे आहेत, असा त्यांचे म्हणण्याचा आशय होता.

हिंदुस्थानांतील सहकारी चळवळीसंबंधी आकडेवार माहिती

सोसायटीचा प्रकार	संख्या	सभासद	खेळते भांडवल	टीपा
प्रांतिक बँका	१०	२३,२८१ (१)	(रुपये) १३,४१,२६,५०७	(१) सभासद-सोसायटीचा धरून
सेंट्रल बँका व बँकिंग युनियन्स	६००	१,८४,२२५ (२)	२९,२१,५०,९५७	(२) सभासद-सोसायटीचा धरून
सुपरवायझिंग युनियन्स	५२१	२८,१७०		(३) २४३ लॅड मॉर्गॅज बँका धरून
शेतकीक्रेडिट	१,०१,६४४ (३)			(४) १ विमा सोसायटी धरून
नॉन क्रेडिट	१७,३४४ (४)	४१,९०,९०९ (५)	३६,७७,६३,११२ (६)	(५) लॅ. मॉर्गॅज बँकांचे ९२,४३० व विमा सोसायटीचे ५३ धरून
बिगर शेती क्रेडिट	६,९५१			(६) लॅ. मॉर्गॅज बँकेचे ६ कोटी, २५ लक्ष, ६६ हजार रु. धरून
नॉन क्रेडिट	९,८०९ (७)	१८,९०,६८१ (८)	२७,६९,६२,६१७	(७) १३ विमा सोसायटीचा धरून
एकूण...	१,३३,८७९	६०,८१,५७० (९)	१,०७,०९,८९,१९३	(८) २५,६४७ वि. सोसायटीचा धरून (९) फक्त प्राथमिक सोसायटीचेच सभासद

स्फुट विचार

महागाईविक्रम मोहीम

कामगारवर्गाच्या रोजच्या रहाणीस लागणाऱ्या जिनसांच्या किंमतीमध्ये होणाऱ्या फेरबदलांचे टाचण करून त्यांची तुलनात्मक मांडणी करण्याचे कार्य मुंबई सरकारच्या एका लहान खात्याकडे सोपवलेले आहे. मुंबईत व इतर औद्योगिक क्षेत्रांमध्ये किंमती वरखाली होतात त्यांची मांडणी करण्याचा हेतु असा आहे की तेथील कामकऱ्यांस मिळणाऱ्या मजुरीचा पुरेपणा अथवा अपुरेपणा घ्यानांत याबा आणि तिच्यामध्ये वाढावा करण्याच्या आवश्यकतेचा विचार व्हावा. कारखान्यांचे मालक आणि कामकरी ह्यांचेमध्ये मजुरीबद्दल बांधे उत्पन्न होतात तेव्हा त्यांचा निकाल लावण्यास किंमतीच्या आकड्यांचा उपयोग होतो. त्यांच्या चरितार्थास लागणाऱ्या जिनसांची महागाई झाली असता कामकऱ्यांच्या रहाणीवर प्रतिकूल परिणाम होतो आणि मजुरीचे दरांत वाढ करण्याची आवश्यकता उत्पन्न होते. पदार्थांच्या किंमतीविषयी जून १५ तारखेस पुऱ्या होणाऱ्या महिन्याबाबतचे आकडे प्रसिद्ध झाले आहेत, त्यावरून असे दिसते की त्या महिन्यांत पूर्वीच्या तत्सम मुदतीच्या मानाने किंमतीत बराच वाढावा एकदम झाला. साब पदार्थांची महागाई विशेषच वाढली असे आकडे सांगत आहेत. मुंबई शहरांत घान्य, साखर, कोळसा, राकेल, इत्यादि जिनसांच्या किंमतीचे व पुरवठ्याचे कटक नियंत्रण करण्याचे प्रयत्न सरकारने चालवले आहेत त्यांचे महत्त्व वरील माहितीवरून सिद्ध होत आहे. तांदूळ व साखर ह्यांच्या पुरवठ्याचे संबंधांत करण्यात आलेली नियंत्रणाची सरकारी योजना प्रसिद्ध झाली आहे. कामकरीवर्ग व सामान्य जनता ह्यांच्या हिताचे दृष्टीने अशा योजना कार्यक्षम रीतीने अंमलांत येणे अगत्याचे आहे.

सरकार व जनता यांचे सहकार्य

खाण्यापिण्याच्या जिनसांची महर्षता झाली असता समाजाची सर्वत्र आर्थिक घडी बित्तकटते आणि अल्प प्राप्तीच्या लोकांस त्रास होतो. युद्धपरिस्थितीत किंमती स्थिर राहण्याचे महत्त्व किती आहे हे सांगण्याचे प्रयोजन नाही. जरूरीच्या मालाचा पुरवठा व्यवस्थित होण्यासाठी व्यापारी, सरकार आणि सामान्य जनता ह्यांचे पूर्ण सहकार्य होणे आवश्यक आहे. माल जवळ असतांना अधिक नफ्याच्या आशेने तो विक्रीस बाहेर न काढणाऱ्या किंवा अवास्तव किंमतीस तो विकणाऱ्या व्यापाऱ्यांच्या विक्रम गाऱ्यांनी अलीकडे बरीच ऐकू येऊ लागली आहेत. मालाच्या पुरवठ्याचे संबंधांत व्यापाऱ्यांच्या काही तक्रारी असल्यास त्या दूर करण्याचा शक्य तेवढा प्रयत्न सरकारने करावा हे उचित आहे. तथापि, व्यापारी व दुकानदार ह्यांनी सध्याच्या अडचणीच्या परिस्थितीकडे लक्ष देऊन जनतेची सोय पहाणे हे त्यांचे सामाजिक कर्तव्य आहे हे विसरून चालावयाचे नाही. किंमतीच्या तुलनात्मक आकड्यांची मांडणी करण्याच्या पद्धतीचा उल्लेख वर केला आहे. असे आकडे सर्व प्रांतांत एका विशिष्ट तत्त्वावर तयार केले गेल्यास त्यांचा विशेष उपयोग होईल ह्या बुद्धीने हिंदुस्थान सरकारच्या विद्यमाने दिल्ली येथे गेल्या आठवड्यांत कारखानदार व कामगार ह्यांच्या प्रतिनिधींची एक परिषद भरली

होती. तिच्या सचेंमधून सर्वमान्य अशी अखिल भारतीय योजना बाहेर पडेल अशी अपेक्षा आहे.

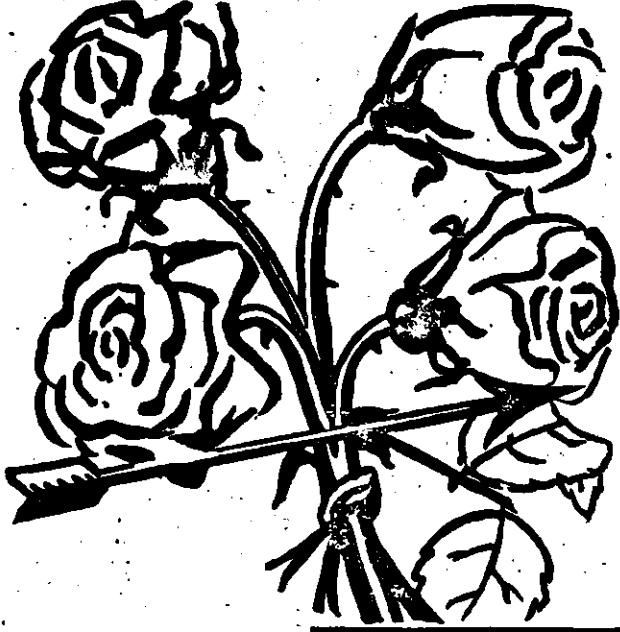
हिंदुस्थान सरकारचे नवे कर्ज

हिंदुस्थान सरकारने आपल्या नवीन कर्जाच्या अटी जाहीर केल्या आहेत. १९५१-५४ च्या ३% जुन्या कर्जाप्रमाणेच त्याची योजना आहे. कर्जाची परतफेड १९५१ ते १९५४ यांचे दरम्यान सरकारच्या सोईप्रमाणे करण्यांत येईल. ८ जुलैपासून कर्जासाठी अर्ज स्वीकारण्यांत येतील. ११ जुलैपर्यंत शंभर रुपयांचा रोखा १०० रु. १० आ. ८ पैस मिळेल व त्यानंतर किंमतीत वर शेकडा दर आठवड्यास ८ पैची वाढ होईल. शंभर रुपयांचे आठवड्यांत जेवढे व्याज होते, त्याचा हिशेब करूनच ही वाढीची किंमत ठरविण्यांत आलेली आहे. कर्जावरील व्याज दर सहामाहीस, १५ सप्टेंबर व १५ मार्च रोजी दिवें जाईल व ते देताना प्राप्तीवरील कर कापून घेतला जाईल. १९४९-५२ चे कर्ज (दुसरे युद्ध कर्ज) सरकारने १ फेब्रुवारी, १९४१ रोजी जाहीर केले होते व त्याचे रोखे १४ फेब्रुवारी, १९४२ पर्यंत ठराविक किंमतीस घेता येत असत. ह्या कर्जाचे रूपाने सरकारास ५९ कोटी, ६ लक्ष रुपये मिळाले. पुढे रोखे-बाजाराची परिस्थिती बदलली व ह्या रोख्यांस मागणी राहिली नाही, इतकेच नव्हे तर सरकारी किंमतीपेक्षा शेकडा तीन रुपयांनी स्वस्त ते बाजारांत मिळू लागले होते. ह्या कारणाने सरकारने ३% १९४९-५२ च्या रोख्यांची विक्री बंद केली व परिस्थिती सुधारल्यावर नवे कर्ज काढण्याचे ठरविले. त्याप्रमाणे १९५१-५४ चे नवे कर्ज हिंदुस्थान सरकारने जाहीर केले आहे.

युद्धपरिस्थिती

रशियांत व इजिप्तमध्ये घनघोर संग्राम चालू झाला आहे आणि युद्धाच्या घडामोडींत निकराचे प्रसंग निर्माण झाले आहेत असे ताज्या बातम्यांवरून दिसते. हिटलरच्या उन्हाळ्याच्या मोहिमेस आता प्रारंभ झाला आहे ह्याविषयी संशय नाही. ही मोहीम काही आठवड्यांमागेच चालू व्हावयाची, पण सेव्स्टोपोल येथे रशियन फौजेने अतुल पराक्रम करून जर्मन सैन्याची प्रगति थोपवून धरली ह्यामुळे हिटलरची योजना फलद्रूप होऊ शकली नाही, सेव्स्टोपोल जर्मनांच्या हाती गेले आहे, पण ते ठाणे घेण्यासाठी हिटलरला लाखों सैनिक बळी यावे लागले असून त्याची लढाऊ सामुग्री नष्ट झाली आहे तिचे प्रमाण फार मोठे आहे. रशियन सैन्याने सेव्स्टोपोल इतके महिने शत्रूच्या भयंकर हल्ल्यांस दाद न देता शौर्याने लढवले ह्याचे चोहोंकडे कौतुक केले जात आहे ते यथार्थच आहे. आतां सार्कोव्हच्या पूर्वेस व उत्तरेस रशियन फौजेची फळी फोडण्याची शत्रू शिकस्त करीत आहे. त्याचा हेतु कॉकेशस प्रांताचा मार्ग मोकळा करणे हा उघड आहे आणि त्याच्या सिद्धीप्रतिर्य हिटलर आपले सैनिक व लढाऊ सामुग्री बेपर्वाईपणाने युद्धकुंडांत फेंकीत आहे. इजिप्तमध्ये रोमेलने अलेक्झांड्रियाच्या मार्गाने घडक मारली; पण एल अलामीन येथे जनरल ऑकिन्लेक ह्यांनी त्यास थोपवून धरले असून ब्रिटिश विमाने व चिलखती गाड्या ह्यांचे हल्ले शत्रूवर जोराने होत आहेत.

विकासाचा अखंड बहर !

चारहि बाजूंनी

प्रमाणबद्ध

प्रगति

(आमच्या अठ्ठाविसाव्या वार्षिक इतिवृत्तावरून)

मजबूती

कंपनीची एकूण जिनगी वीस लाखांनी वाढली. पूर्वी कोणत्याहि वर्षी झाली नाही इतकी मोठी ही वाढ आहे. १९४१ अखेर एकूण जिनगी १ कोटी ६६ लक्षांहून अधिक आहे.

वाढ

या वर्षीत एकूण ६८,७३,१४९ रुपयांचे नवे काम मिळाले. हे काम गतवर्षीच्या कामाहून शें. ३१ टक्के अधिक आहे. एकंदर चालू विम्यांत या वर्षी ३३ लाखांची भर पडली. १९३५ पासून गेल्या सहा वर्षीत चालू काम २ कोटी ७६ लक्षांवरून ५ कोटी ३४ लक्षांवर गेले.

काटकसर

राहणीच्या खर्चाचे मान बेसुमार वाढले असून सुद्धा खर्चाचे प्रमाण शेंकडा २२-५१ वरून २१-४१ वर आले आहे. सतत टिकू शकणाऱ्या भरभराटीची ही खूण आहे, तसेच इतक्या लहान वयाच्या कंपनीस हे कमी खर्चाचे प्रमाण म्हणजे मोठे अभिमानाचे लक्षण आहे.

सेवा

उतरलेले विमे रद्द होण्याचे प्रमाण कमी असणे हे विमेशाखांचा संतोष संपादन्याबद्दल कंपनीची दक्षता आणि एजंट-मंडळींची कर्तव्यक्षमता या दोन्हीचे निदर्शक आहे. विमे रद्द होण्याचे कंपनीचे १९४१ मधील प्रमाण हे पूर्वीच्या कोणत्याहि वर्षीपेक्षा कमी आहे. अखिल भारतात सुद्धा हेच कमीत कमी प्रमाण आहे.

वेस्टर्न इंडिया विमा कंपनी लि., सातारा

पुणे शाखा:-१७९ बुधवार पेठ, बेलबाग चौक, पुणे २

वेस्टर्न इंडिया विमा कंपनीची वार्षिक सभा

चेअरमन, श्री. ल. मो. आपटे, यांचे भाषण

१९४१ मध्ये कंपनीकडे एकरु ८०,०३,७९५ रुपयांचे नवीन काम दाखल झाले. पैकी ६८,७३,१४९ रुपयांचे नवीन काम हजे येऊन पुरे झाले. या वर्षाच्या नव्या कामाची गेले सालच्या कामाशी तुलना केल्यास या वर्षी दोन लाखांचे वर नवीन कामांत वाढ झाली असल्याचे आपणांस आढळून येईल.

अहवालाच्या साली प्रीमिअमचे एकूण उत्पन्न रिझर्व्हाअरन्स प्रीमिअम वजा जातां रु. २५, ९३, १८२ चे झाले. इन्व्हेस्टमेंट वरील निव्वळ व्याजाचे व भाड्याचे उत्पन्न रु. ५, ५८, ०५१ जमा आहे. सर्व तऱ्हेचा खर्च वजा जातां या साली कंपनीला लाइफ अॅशुअरन्स फंडांत रु. १६, ८१, ९३३, ची भर घालता आली. त्यामुळे कंपनीचा एकरु विमा फंड जातां रु. १, ४४, ७४, ६३१ इतका झाला आहे.

कंपनीच्या इन्व्हेस्टमेंटची हिशेबी नोंदलेली खरेदीची एकूण किंमत रु. १, ३३, ३१, ९१९ असून कंपनीचे हिशेबाचे वर्षी ता. ३१-१२-४१ ला बाजारभावाने त्याची किंमत रु. १,४८, ३९, ०५१ इतकी होत आहे. कंपनीच्या लाइफ फंडावर सरासरी ३.९९ इतका व्याजाचा दर पडला आहे. १९४० साली हा दर ४.३२ इतका होता. हल्लीच्या परिस्थितीत उत्तम प्रतीच्या इन्व्हेस्टमेंटवर शक्य तितके जास्त व्याज मिळविण्याच्या दृष्टीने डाय-रेक्टरांचे प्रयत्न चालू आहेत. अहवालाचे साली खर्चाचे प्रमाण शेकडा २१.४१ आहे. १९४० साली ते २२.५१ होते. नवीन कामांत वाढ असूनही खर्चाचे प्रमाण कमी झाले आहे. त्याच-प्रमाणे अहवालाच्या साली कंपनीच्या कामाचे लेसचे प्रमाण नेहमीप्रमाणे कमी आहे.

आपल्या कंपनीची प्रगति सर्व बाजूंनी चांगल्या प्रकारे प्रमाण-बद्ध होत आहे व त्यामुळेच हिंदी वरिष्ठ कंपन्यांत तिला मानाचे स्थान प्राप्त झाले आहे.

सांप्रतच्या परिस्थितीत नवीन भर पडणाऱ्या कामावरील हप्त्याच्या मोठमोठ्या रकमा पूर्वीप्रमाणे चांगले व्याज येणेचे दृष्टीने गुंतविणे दुर्घट झाले आहे. कंपनीच्या कामाचा प्रसार अधिक विस्तृत पायावर करण्याचे काम चिकाटीने चालू आहे.

वेस्टर्न इंडिया विमा कं. लि.

वेस्टर्न इंडियाची सन १९४१ मधील प्रगति

एकरु चालू विमे	५,३४,००,००० रु.
एकरु जिंदगी	१,६६,७३,५८६ रु.
१९४१ मधील नवे काम	६८,७३,१४९ रु.
वार्षिक प्राप्ति	३१,६०,४३० रु.
लाइफ आणि रिझर्व फंड	१,५०,७१,३३९ रु.
डेवीची मूळ किंमत	१,३३,३१,९१९ रु.
डेवीची आजची बाजारी किंमत	१,४८,३९,०५१ रु.
यावरून दिसून येणारा गुप्त निधि	१५,०७,१३१ रु.
हिशेबांत दाखविलेला रिझर्व फंड	५,९६,७०७ रु.
भागीदारांना नफा	शें. १०
खर्चाचे शेकडा प्रमाण	२१.४१
त्रैवार्षिक बोनस (प्रति सहस्र) हयातीतील	रु. ५४
हयातीनंतरचे	रु. ६७॥

हिंदी चलनी नोटा

१९४१-४२

नोटांची लोकप्रियता

व्यवहारांत खेळणाऱ्या चलनी नोटांपैकी दहा रुपयेवाली नोट सर्वांत अधिक (३९.६%) लोकप्रिय आहे त्याचे सालोसाल शंभर रुपयेवाली (३३.५%) व पांच रुपयेवाली नोट (१८.३%) येते. एक रुपयेवाली नोट ही रुपयाच्या नाण्यासमान समजली जात असल्याकारणाने, तिचा विचार येथे केलेला नाही.

'जुन्या' नोटा

जी नोट चाळीस वर्षांत मोडण्याकरिता रिझर्व्ह बँकेकडे येणार नाही, ती खेळती नाही, असे समजण्यास रिझर्व्ह बँक कायद्याच्या ३४ व्या कलमाने बँकेस अधिकार दिलेला आहे. त्यास अनुसरून, १,१९,३८० रुपयांच्या नोटा गेल्या वर्षी 'जुन्या' ठरविण्यांत आल्या.

गहाळ व चुरगळलेल्या नोटा

गेल्या वर्षी खालील तक्त्यांत दिल्याप्रमाणे गहाळ, नष्ट अथवा चुरगळलेल्या नोटांचे पैसे रिझर्व्ह बँकेने त्यांच्या मालकांस दिले.

नोटांचा प्रकार	संख्या	दिलेली रकम
गहाळ अथवा पूर्णतः नाश पावलेल्या नोटा	२४९	१३,८५०
अर्ध्या नोटा	७५९	२३,५४५
चुरगळलेल्या नोटा	७५,२९१	६,५१,१९८

बनावट नोटा

गेल्या वर्षी रिझर्व्ह बँकेकडे ८,१८८ बनावट नोटा दाखल झाल्या. १९४०-४१ मधील दाखल झालेल्या बनावट नोटांची संख्या १,३६६ होती. बनावट नोटांपैकी शेकडा ८८ नोटा एक रुपयावाल्या होत्या. शेकडा १० नोटा दहा रुपयेवाल्या होत्या.

युद्धकैदी

ब्रिटिशांनी मार्च, १९४२ अखेर शत्रुपक्षाचे ५,२०,००० सैनिक कैद केले आहेत, त्यांपैकी बहुतेक इटालियन व आफ्रिकन आणि कांहीं जर्मन आहेत. ब्रिटिशांचे, १,७५,००० सैनिक कैद झालेले आहेत, त्यांचा तपशील खाली दिला आहे:—

ब्रिटिशांचे कैदी सैनिक

डॅककॅ :	४०,०००
नेवे :	९५०
ग्रीस व क्रीट :	१५,०००
लिबिया : (पूर्वीच्या लढाया) ४,०००, (टोब्रुक वगळून चालू लढाई) ९,८००.	
टोब्रुक :	२५,०००
हॉगकॉग :	१०,०००
सिंगापूर :	७०,०००
शत्रुपक्षांचे कैदी सैनिक	
युरोपियन : लिबिया :	१,६९,०००
पूर्व आफ्रिका :	१,९३,०००
आफ्रिकन : लिबिया :	१५,०००
पूर्व आफ्रिका :	२,३०,०००

N. V. WADNERKAR

Gold & Silver Smith, Jeweller & Engraver,
Electro-plater & Manufacturer of Sporting
Trophies, Medals, Cups etc.
- - Raviwar Peth, Saraff Bazar, - -
POONA CITY.

राहाणेची व भोजनाची उत्तम सोय

फोन नं. ७७९ गणपति चौक,

व्यवस्थापक.

विमेदार नि हवाई हल्ला

शत्रु राष्ट्राकडून हवाई हल्ला अगर तत्सम उपद्रव यापासून विन-
लढाऊ नागरिकांच्या जीविताला येणाऱ्या धोक्याचा समावेश विमा
पॉलिसीच्या अर्थात होतो काय व त्यासाठी जादा प्रिमिअम भरावा
लागेल काय ! असा प्रश्न साहजिकच नागरिकांमध्ये चर्चिला
जात आहे.

ट्रस्ट ऑफ इंडिया**विमा कंपनीच्या**

विमा पॉलिसीमध्ये हवाई हल्ल्यामुळे जीविताला
होणाऱ्या अपायाचा अंतर्भाव होतो त्याकरितां
जादा प्रिमिअम नाही.

तरी विलंब न लावतां—

तुमच्या नि तुमचा आतेष्टांचा विमा

ट्रस्ट ऑफ इंडिया

विमा कंपनीतच उतरा.

अध्यक्षः—श्रीमंत सरदार जगन्नाथ महाराज पंडित
माहितीपत्रकें विनामूल्य पाठवूं

ट्रस्ट ऑफ इंडिया विमा कं. लि. } वि. ह. देशमुख, बी. ए.
लक्ष्मी रोड, पुणे २ } जनरल मॅनेजर

'अर्थ' ग्रन्थमाला.

- १ बँका आणि त्यांचे व्यवहार
- २ हिंदुस्थानची रिझर्व्ह बँक
- ३ व्यापारी उलाढाली
- ४ सहकार

DECCAN BOOK STALL

Booksellers, Publishers & Subscription Agents
Fergusson College Road, Poona No. 4

- (1) We stock and supply Educational books,
General books & Library books.
- (2) We supply Government of Bombay and
Government of India publications.
- (3) We receive Subscriptions to Indian and
Foreign periodicals.
- (4) We procure any book published any-
where and supply it at publisher's price.

महायुद्ध दाराशीं आलें

परदेशी औषधें

दुर्मिळ व महाग झालीं

पण

भिण्याचें कारण नाही !!!

— कारण —

आयुर्वेद रसशाळा पुणे लि०

या देशी औषधाच्या प्रसिद्ध कारखान्यानें
तयार केलेलीं

- रक्तवर्धक,
- उपनाह,
- बालजिवन,
- कॅल्सीप्राल

इत्यादि पेटेंट, स्टॅण्डर्ड व लोकप्रिय औषधें खात्री पटल्यामुळे

★ डॉक्टरांसहि वापरूं लागले आहेत. ★

दरसाल बिनचूक नफा वाटणाऱ्या ह्या कंपनीचे
शेअर्स व औषधें मागवा.

आयुर्वेद रसशाळा पुणे लि०

मुख्य दुकान गणपति चौक, लक्ष्मीरोड, पुणे २.

हे पत्र पुणे, पेट भांबुडा घ. नं. ११५१९ आर्यभूषण छापखान्यांत रा. विठ्ठल हरि बर्वे, यांनी छापिलें व
१८ भांपाद धामन काळे, बी. ए., यांनी 'दुर्गाधवास,' भांबुडा, घ. नं. १२४११३, पुणे शहर, येथे प्रसिद्ध केले.